

Forum for Natur og Friluftsliv - Sør-Trøndelag

Sandgata 30 B, 7012 Trondheim
Tlf.: 94109461 E-post: sor-trondelag@fnf-nett.no

Trondheim, 24. april 2017

Kunstgressbaner med gummigranulat forurenses naturen

FNF er et samarbeidsnettverk for naturvern- og frilufsorganisasjoner på fylkesnivå. I Sør-Trøndelag er elleve organisasjoner tilknyttet FNF som til sammen har 33 000 medlemskap. Vi arbeider for å bevare natur og mulighetene å utøve friluftsliv, både i nærmiljøet og i villmark, i skogen og på fjellet.

Det er velkjent at plast som kommer på avveie i naturen kan medføre problemer for dyrelivet, og spre miljø- og helseskadelige stoffer. I tillegg binder plast/mikroplast til seg miljøgifter som allerede finnes i naturen, slik at konsentrasjonen av miljøgifter kan mangedobles. Plastpartikler er derfor en kilde til opptak av miljøgifter i organismer, og kan være helseskadelige for både små og store organismer, inkludert oss mennesker. Dessverre er det allerede påvist mikroplast (plast som er mindre enn fem millimeter) i en lang rekke arter og i flere typer mat. Forskerne har funnet mikroplast i plankton, koraller, skjell, skalldyr, fisk, sjøfugl og sjøpattedyr, samt i produkter som øl, honning og havsalt.

Miljødirektoratet har sett på mikroplasten og fått utarbeidet en rapport med en analyse av situasjonen¹. I denne rapporten blir det vist til at tap av gummigranulat fra kunstgressbaner kan stå for cirka 1500 tonn mikroplast per år, og at det er uvisst hvor mye av dette som ender opp i ferskvann eller havet. Dette gjør i så fall kunstgressbaner til en av de største kjente kildene til mikroplast (utgjør 17 % av det totale), etter slitasje av bildekk, som står for cirka 4500 tonn.

Folkehelseinstituttet har tidligere vurdert den direkte helserisikoen for idrettsutøvere ved bruk av kunstgressbaner som liten, noe også det europeiske kjemikaliebyrået ECHA i mars 2017 konkluderte med². I den forbindelse oppsummerer Miljødirektoratet at gummigranulat gir lav helserisiko, men betydelig miljøproblem; «Resirkulert gummigranulat inneholder stoffer som PAH, metaller og ftalater».

Antall kunstgressbaner i Norge har økt formidabelt de siste årene, og har i stor grad erstattet gress- og grusbanene. I starten var det sand som ble brukt som fyllmasse i kunstgressmattene, men etter hvert har gummigranulat blitt brukt grunnet bedre støtdemping. Gummigranulat som brukes på banene, er hovedsakelig laget av gamle bildekk. Hver bane inneholder rundt 100 tonn gummigranulat og må etterfylles med cirka 10 tonn per år. Dette skyldes snørydding, avrenning og fordi det fester seg til fotballspillernes sko og klær. Med andre ord er gummigranulatet flyktig, og har store problem med å ligge i ro der det var tiltenkt å ligge.

Idrettsanleggsregisteret ble opprettet i 1992 for å kartlegge og holde løpende oversikt over idrettsanlegg i Norge, samt for oversikt over tildelinger av spillemidler til idrettsanlegg³. Ved et søk i idrettsanleggsregisteret finner vi at det pr dato er 115 kunstgressfotballbaner i Sør-Trøndelag, og ytterligere 15 er planlagt. Totalt finnes over 1500 i landet.

¹<http://www.miljodirektoratet.no/no/Publikasjoner/2016/April-2016/Primary-microplastic--pollution-Measures-and-reduction-potentials-in-Norway/>

² <http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2017/Mars-2017/Gummigranulat-Lav-helserisiko-men-betydelig-miljoproblem/>

³<https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/idrettsanlegg/idrettsanleggsregisteret/id487438/>

Natur- og friluftslivsorganisasjonene her i fylket er opptatt av ren natur. Temaet om forurensning av plastpartikler, miljøgifter, veistøv o.l. dukker stadig opp. Spredning av gummigranulat utenfor banen er i strid med forurensningsloven, og kommunen som forurensningsmyndighet må i slike saker sørge for opprydding etter § 37 i forurensningsloven.

Hva kan gjøres for å unngå spredning av gummigranulat fra fotballbanene ut i naturen?

1. Drifte de eksisterende banene som har gummigranulat riktig.

Det betyr at man ved eventuelt snørydding ikke må dumpe snø med granulat i nærmeste skråning/grøft. Granulatet må kunne samles opp når snøen smelter. Både ved kraftig regn og ved vind og tørt vær vil det spre seg videre, og mer vil komme ut i naturen. Det er viktig at eier og driftsansvarlig for banen har en plan og gjennomføringsevne til å håndtere snørydding når snø fra banen inneholder granulat. Greier en ikke å ta vekk bare snøen av banen, må man la være hvis man ikke har mulighet til å samle opp gummien.

2. Ved nybygging av kunstgressbaner må man bruke miljøvennlig fyllmasse.

Sand har også blitt testet ut som fyllstoff i kunstgressbaner, bl.a. i Sogn og Fjordane. Løsningen er å legge en gummimatte (PAD) under kunstgresset. En slik løsning gir ikke dårligere støtdemping enn om man benytter gummigranulat. Med sand som fyllmasse er det ekstra viktig med god banedrift med riktig dyprens.

Konklusjon

Norges lange kyst er vakker, men trues av forurensning som truer både livet i havet og livsgrunnlaget til oss mennesker som bor her. Det er svært viktig å ta godt vare på havmiljøet i Trøndelag, som Trondheimsfjorden og langs kystkommunene. Vi mener at spredning av gummigranulat ut i naturen/sjøen knyttet til snømåking/drift av en kunstgressbane er i strid med forurensningsloven, og at kommunene må sørge for å stoppe slik forurensning straks. Videre må kommunene vurdere annen oppbygging og andre fyllmasser i de kunstgressbanene som nå er under planlegging. Vi forventer at kommunene tar denne utfordringen alvorlig, både knyttet til den rollen kommunene har i spillemiddelordningen og knyttet til forurensningsloven.

Avslutningsvis ber vi om en tilbakemelding fra alle kommunene i Sør-Trøndelag om hvordan dere håndterer gummigranulatet i kunstgressbanene deres.

Marius Nilsen
Fylkeskoordinator
FNF Sør-Trøndelag